

en hattua, hän kulki joukon etunenässä ja hänen paljas päänsä odosti kiilsi, ja heilui ihmisten silmissä, houkutellen heitä mukaansa.

— Me olemme matkalla isän luo —
— Niin olemme.
— Uskoimme häneen! —
— Hän ei loukkaa meitä.
— Punainen väri! — meidän veremme väri, toverit! itsepintaisesti kahteli yksinäinen, heilevä ääni.

— Ei löydy voimaa joka pelastaisi kansan, paitsi kansan omaa voimaa! Joukko humautuen omasta mielentilastaan ilostuen siitä, että vihdoinkin se oli tullut ja lujasti sylleili sitä... Joukko mutisi.

— Ei tarvitse.
— "Hän" kyllä ymmärtää...
— Kas sinä ihminen, oh, sinä...
— Jos vaan "hänen" luo laskevat...
— Räyhäjäät... pirut!...
— Isä Capon ristin kanssa, mutta hän lipun kanssa.

— Nuori on vielä, mutta myöskin komentamaan halu...
— Me haluamme rauhallisesti!...

Vähemmän luottavaiset huusivat joukosta! — Aja häntä lippuneen.

Nyt kulkivat jo reippansti ilman arveluja ja yhä enemmän ja enemmän he innostivat toisiaan itsensäpetämishumalalla. Äskettäin luotu "Hän" herätti muistoissa hyvien urhojen vanhat varjot — kaakujen heikot soinnut, joita kuuti oli lapsuus aikoina. Tyydyttyään itseään palavalla halulla, saada uskon ihmisiin, vastustamattomasti "Hän" kasvoi yhä joukon mielikuvituksessa.

Joku huusi:

— "HXN", hän meitä rakastaa!...

Epäilemättä kansa uskoi puhtaasti tuohon rakkauteen. Juuri äskettäin oman luomansa olennon rakkauteen. Ja monet iloitsivat tuon puolijumalan ylönousemisesta.

YRJÖ

(Jatk.)

"Tällä samalla kivellä seisoin minä noin neljäkymmentä vuotta sitten voimaa uhkavana nuorukaisena. Silloin virtaillit myöskin vapauden puolesta vuodatettu veri pitkin Varsovan katuja. Tuolla silloin virui silloin yhden teisen asian puolesta kaatuneiden puolalaisten ja juutalaisten toverien ruumiita. Minä olen nyt onnellinen nähdessäni ihmisten jälleen taistelevan yhteisen asian puolesta ja pyhän veren virratessa näillä kaduilla. Menköön siksi jokainen kristitty tai juutalainen omaan kirkkoonsa ja ylistäköön siellä Jumalaansa.

Yrjö ja Vasili joutuivat syrjässä. Vasili jtki Yrjö ravisti häntä olkapäistä ja sanoi jäähyväisiksi:

—Vasili! vaikka sinä et usko kukaan Jumalan oloon, niin sinä itket. Nähtävästi et sinä olekaan sellainen sika, kuin itse olet otaksunut!

Ihania vapauden ja veljeyden päiviä sekä suuria kokouksia, joissa jokainen puhuja oli äärimmillään innostunut ja kansajoukon silmät saattivat riemusta, seurasi kovien koetelemuksien päivät, veristen katutaistelujen ja työläisten ruumiskasojen päivät. Sotilaat hajoitettiin jokaisen kulkueen. Kaikki Varsovan vankilat, sairaalat ja ruumishuoneet täyttyivät. Mutta kansa ei katsonut vielä kukaan peliä loppuun pelatuksi. Kun se kerrellä olli astunut ulos kätkeistä ja ottanut haltuunsa kadut, ei se halunnut antaa enää perään ja palata jälleen maanalle. Mutta kun hallitus huomasi, että salaisen ja julkisen poliisin rivit harvenemistaan harvenivat

ja liikkeen johtajien ajojahti osottautui aivan tuloksettomaksi, niin päätti se joka päivä ammuttua tarpeellisen määrän kuulia kansajoukkoon, jäädyttääkseen siten järjestelmällisen verenvuodatuksen avulla sen vallankumouksellista hehkoa. Tavallisesti aina, kun sotilas-osasto kulki kadulla, arvioi sen päällikkö välimatkan sanoen senjälkeen sotilaille: "Nyt voitte ampu, pojat!"

Ja sangen rauhallisina kohottivat sotilaat kiväärinsä ampuma-asentoon ja lähettivät muutamia kuulia rauhallisesti kulkevaan kansajoukkoon, heitä senjälkeen kiväärinsä jälleen ollen ja jatkaen matkaansa, kunnes päällikkö taas laski välimatkan ja komensi: "No pojat, nyt voitte taas ampu..."

Jälleen oli palannut se aika, jolloin tarvittiin lukuisia vastuualaisia toimitsijoita, jotka olivat juuri ominaisia tälle ajalle. Tosin vakuutti hallitus koko ajan julkistuksissaan, että sen tarkoituksena oli vain suojella rauhallista väkeä kaikenlaisten salalaisten järjestöjen vehkeiltä, mutta itseasiassa oli se aivan voimaton taistelemaan näitä järjestöjä vastaan jonka tähden se lähetti kuulia niiden rauhallisten asukkaiden joukkoon, joita sen tarkoituksena oli suojella, mutta joita se oli voimaton suojelemaan. Jos Venäjällä olikin olemassa taantumuksellisia hittoja, joissa hallituksella oli kannattajia, niin Varsovassa ja koko Puolan valtakunnassa olivat kaikki hallitusta vastaan ja syynä kansan jakautumiseen eri puoluisiin oli vain erilainen temperamentti, eivätkä mitkään periaatteelliset syyt. Toiset olivat valmiit kuulemaan, toiset pelkäsivät sitä, toiset olivat valmiit uhraamaan kaikkensa, toiset taas sääliivät pienimpiäkin uhrauksia, toiset uskoivat, että koston päivä oli tullut, toiset eivät uskaltaneet uskoa ollenkaan siihen.

Yrjö käsitti tämän kaiken erittäin hyvin. Ja siksi hän ei ollenkaan sokeutunut teoreettisiin kinasteluihin, vaan tähtäsi aina yhteen asiaan — temperamenttiin. Ja hän osasi myös vetää mukaansa ohjelmakysymyksiäkin kinastelevan nuorison, tehden siitä sellaisen, hänelle uskollisen joukon, joka uskalsi ottaa suoritettavakseen mitä uhkarohkeimpia tekoja. Sen keskuudessa ei koskaan kerskuttu rohkeudella. He liikuskelivat kuulusuudessa kuin paarmaparven keskuudessa.

Aika ajottain, kun oli suoritettava joku erikoinen tehtävä katosi Yrjö yht'äkkiä. Kauan oli hän jo pyrkinyt taistelujärjestöön. Aluksi oli hän hankkinut sille vain nauvoja ja kemiallisia aineita. Kun sitten oli päästy selville hänen luonteestaan, ruvettiin häntä käyttämään salavahtina murhayrityksiä tehtäessä. Eikä kukaan o.sannut niin hyvin peittää jälkiään kuin hän. Tarkkanäköinen sieutteleijä olisi ehkä voinut havaita jotain hänen kasvoniemeistään, jotka olivat kuin pronssiin valetut, uhkuen voimaa ja tahdonlujutta. Hänen silmänsä muistuttivat taisteluissa kaaraistuneen sotilaan silmiä. Niiden katse oli terävä ja läpitunkeva. Usein näyttikin siltä, kuin hän olisi käskynyt vain silmillään; sillä tuo katse oli pikemmin kädenviittaus kuin katse. Ja kun hän tavallisesti katoamisensa jälkeen palasi takaisin läheisten toveriensa luokse, olivat hänen silmänsä aivan toisenlaiset kuin hänen toveriansa, joiden katseissa kuvastui joka päiväisyys, kun taas Yrjön katseessa piili vallankumous. Ei sen aate, eikä

myöskään agitatiooni, vaan itse vallankumous. Mutta hänen silmissään ei ollut näkyvissä erästä piirrettä, jonka selvästi voi havaita hänen puoleltaisten toveriensa silmissä: niissä ei kuvastunut tulevaisuuden toiveita. Alttuisesti tusti Yrjö itsekseen — minun täytyy tuhoutua. Elämä on heikkoa varten, eikä minua. Kun vanhaan järjestelmän raunioille perustetaan uusi ei heidän tarvitse nähdä perheitä, ei tarvitse suudella äidin kättä, lahtari-isän kuoltua, eikä myöskään tarvitse kulkea setänsä, salapoliisin ruumisarkun jälellä. Tämä kaikki olisi Yrjön täytynyt tehdä jos hän olisi elänyt niin kauan. Koko Varsovan ja koko vapaan Venäjän nähdessä hänen täytynyt kulkea salapoliisijäsenä ruumisarkun jälellä ja tukea hänen leskeään. Näin ollen oli viipsoisan vallankumouksellaan jälkeen hänen surullinen perhetragedia kietonut hänet jääkylmään vaippaan, ja tätä hän ei tahtonut ja oltihan hänellä oikeuskin olla sitä tahdomatta.

Eversti oli sähkösanomalla kutsuttu Pietariin. Samana päivänä, myöhään illalla, saapui Yrjö tervehtimään äitiansä. Hän suuteli äitiansä, sitten istuivat he molemmat ja olivat vaiti. Äiti parsi alusvaatteita ja Yrjö katseli huoneessa olevia esineitä. Näin istuivat he lähes puoli tuntia. Vihdoinkin kysyi äiti puoliääneen:

— Yrjö, sano minulle totuus: kullutko sinä taistelujärjestöön?

Yrjö oli vaiti. Äiti pani työnsä syrjään ja istuen ääneti, mietteissään jälleen lähes puoli tuntia. Sitten hän taas teki pojalleen uuden kysymyksen:

— Yrjö oma polkan, sano minulle: oletko tahrinut kätesi jonkun vereen?

Yrjö ei vielä nytkään vastannut mitään. Äiti tuli nyt sangen surulliseksi. Mutta silti ei yksikään piirre hänen kasvoillaan edes värähtänyt sillä aikaa kun hän tarkasteli polkaansa. Lähes puoli tuntia oli hän jälleen vaiti, sitten teki hän pojalleen viimeisen kysymyksen:

— Yrjö, eikö sinun omatuntosi soimaa sinua?

Tämän sanottuaan kiinnitti hän katseensa vielä tarkemmin häneen ja heidän kaseensa tapasivat toisensa. Vasta nyt huomasi äiti muutoksen hänen katseessaan. Aivan kuin vaisto-omaisesti nousi hän ylös. Samoin nousi Yrjökin. Jonkun aikaa he aivan kuin olisivat taistelleet katseillaan. Hetkisen kuluttua ojensi äiti hänelle kätensä. Hän puristi niitä voimakkaasti, mutta eivät he heittäytyneet toistensa syliin, vaan lujemmin puuristivat he toinen toisensa kättä ei kuiten äiti ja poika vaan kuten veli ja sisko. Ja tuona hetkenä murtui yksi vanhan järjestelmän kahleista, lasten suhde vanhempiin oli muuttunut. Ja ainostaan se, joka kykeni olemaan lapselleen veli tai sisko, voi pysytellä niiden tapahtumain tasolla, jotka ohjasivat ihmis-sydämiä uuteen elämään.

Yht'äkkiä riuhtasi äiti kätensä irti Yrjön käsistä, vilkaisi läheiseen huoneeseen, kiersi sitten oven lukkoon avaimella ja kääntyi polkaansa puoleen kuiskaten: "Yrjö, saat tarkastaa isäsi virkahuoneen". Yrjö vaivasti, hänen silmänsä säkenöivät ja nopein askelin seurasi hän äitiansä. Äiti saattoi hänet virkahuoneeseen asti, näytti hänelle hyllyillä olevat paperit, jonka jälkeen hän poistui sulkien oven ja pannen avaimen pilloon poveensa. Senjälkeen kulki hän oveilta oveille huolellisesti kuunnellen.

Muutaman tunnin kuluttua koputti Yrjö hiljaa ovele. Äiti avasi hänelle oven. Yrjöllä oli sylissänsä alkamoinen nippu papereita. — "Et tietystikään lähde noin niiden kanssa!" — "Minä pillotan ne takkini alle." Äiti poistui huoneesta ja hän ryhtyi heittämään papereitaan. Päätöksen takaisin kysyi äiti häneltä: "Onko sinulla edes kunnollista asetta?" — Kyllähän minulla on ase, mutta ei se mikään keuhuttava ole". — "Minä annan sinulle yhden isäsi brovin-geista ja samassa veti hän esiin erinomaisen brovningin ja antoi sen hänelle. Yrjö tarkasti sen ja havaitsuaan, että se oli kunnossa, pisti sen taskuunsa. Tämän jälkeen jättivät he jäähyväiset toinen toisilleen.

Äiti itse saattoi hänet ulos portista, ettei pihareinki olisi saanut tietää mitään Yrjön käynnistä. Tuskin oli hän ehtinyt palata takaisin huoneeseensa, kun kadulta kuului ensin nopeita askelia ja sitten useita toisen toistaan seuraavia laukauksia. Kauhu valtasi koko talon asukkaat. Äiti, suljettuaan huolellisesti oven ryntäsi ikkunaan, nähdäkseen mitä kadulla tapahtui. Ja vaikka hän halusikin säilyttää rauhallisuutensa olivat hänen silmänsä kuin halvaatuneet. Hän painoi useamman kerran sähkökellon nappulaa, mutta kukaan ei tullut. Tällöin meni hän pääportille. Ulko-ovet olivat auki ja kadulta kuului jonkunlaista puhetta. — Aleksei! — huudahti hän minkä jaksoi. Kadulta kiirehti lakeija puolipukimissaan, palttoo hartelliaan.

"Mitä siellä on tapahtunut?" — kysyi hän venäjäksi. Lakeija vastasi, että eräs henkilö luultavasti salaisen poliisin toimitsija oli murhattu. Hän makaa kadun kulmauksessa. Puhelmella oli kutsuttu paikalle poliisi ja ensi apu. Murhaaja pääsi karkuun.

(Jatk.)

Naistyöläisten lakko

NEW YORK, marrask. 23 p. (F.P.)

— Viisitoistatuhatta naisten pukutyöläisten järjestön, International Ladies Garment Workers Union jäsentä on lakkovahdissa saartaen 3,000 pajaa ja tehdasta, joita vastaan ovat lakkossa.

Järjestön virkikillat selittävät, että teollisuus on tykkäänänsä seisauksissa ja että 700 pajaa on jo lupautunut neuvotteluihin.

Työnteettäjien järjestö, joka teettää 40 prosenttia naisten vaatetustarpeista New Yorkissa, vaikkakaan ei ole suoraanisesti kosketuksessa lakkon kanssa, on julistanut kutsun, pyytään kummankin puolen edustajia yhteiseen kokoukseen tarkotuksella päästä "yhteisymmärrykseen." Järjestön jäsenet, joita on noin 60,000, ovat valmiita olemaan lakossa vaikka koko talven ennenkuin palaa-vat takaisin työhön alennetuilla palkoilla ja hikipajaehdoilla.

Schlesinger, Ladies Garment Workers Unionin esimies joukkokokouksessa pidetessään puheessaan sanoi m. m. "Ei yksikään ainoa mies tai nainen palaa takaisin työhön ennenkuin työnteettäjien järjestö on täydellisesti murskattu. Työläiset teollisuudessa eivät ole koskaan näin kiinteästi yhdistyneet. Kappaletyösystemi ja hikipajaolosuhteet, mikä sitä seuraava, on ikuisesti mennyttä naisten vaatetusteollisuudessa täällä."

— Kenelle ei vielä tule Toveritar, kiiruhtakoon tilaamaan sen heti!